

SZALON A KORTÁRS MŰVÉSZETÉRT

„Ha az ember képes megtalálni az értékeket saját kultúrájában és egy másik nemzet kultúrájában, nagyobb lesz a tisztelet és a megértés, kevesebb a rombolás és lakhatóbbá válik a világ, amiben élünk.”

Gáll Arielle Bidoul és Gáll Gregor művészpár új herceg-halmi házukban láttak vendégül, hogy a SAB Art Szalon történetéről meséljenek. Második közös otthonuk nem véletlenül viseli a „Művészetek Háza” nevet. Gregor kisebb és nagyobb méretű bronzszobrai, kispasztikái és grafikái, Arielle édesanyjának festményei minden szabad helyet betöltenek. Külön kisteremben Arielle elektromos és hagyományos zongorája – magánkiadású kazettáján mindkét hangszeren játssza saját szerzeményeit, leginkább Bartók Mikrokozmoszaihoz hasonló, varázslatos hangulatú etűdjeit. A kottaállványon már a következő „feladat”, Weöres és Ady verseiből születő dalok vázlatait látom.

A művészeti szalon története a házaspár első lakásához kapcsolódik. 1993-ban az akkor 22 éves belga zongoraművésznő egyéves posztgraduális ösztöndíjjal Budapestre érkezett, hogy a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán fejlessze tovább zenei tudását. Belgiumi és olaszországi tanulmányok után Kodály országának zenei hagyományai vonzották. Az első néhány hónapban egy magyar családnál lakott albérletben. Mindenkiel kereste a kapcsolatot, aki a környezetébe került – a zenei hagyományokat az emberek mindennapi életén keresztül is meg akarta érteni. Három hónap alatt megtanult magyarul.

– Hamar kiderült, hogy itt fogok maradni Magyarországon. Egyszerűen azért, mert jól érzem itt magam – idézi fel a döntés időszakát. – Elhatároztam, hogy veszek egy kisebb lakást. Azután kiderült, külföldiek nem vásárolhatnak ingatlant Budapesten. Kénytelen voltam egy betéti társaságot alapítani, hogy mégiscsak lakáshoz juthassak. Ennek kellett valamilyen profilt adni, kézenfekvő volt a kulturális tevékenység. A bt-nek a továbbiakban semmi szerepe nem volt, de akkor már azt gondoltam: egy nagyobb lakást keresek, amelyben tényleg szervezhetek kulturális rendezvényeket, összejöveleket.

A Bartók Béla út 51. számú ház egyik harmadik emeleti lakása volt az első, amit megnézett. Majd hosszas keresés után végül mégiscsak emellett döntött. Kiderült: a két hatalmas egybenyitható szoba ideális koncertterem, a harmadik pedig kiállítás rendezésére alkalmas. Arielle beköltözött a félreeső kisházba, s miközben két iskolában tanított, maradék idejében pedig magántanítványjaival foglalkozott, elkezdte megszervezni művészismerőseit.

1994. októberében indult a szalon. Havonta más képzőművészeti kiállítás, kéthetente vasárnap pedig koncert és állófogadás várta a vendégeket. Arielle már a kezdetekben úgy tervezte az eseményeket, hogy a különböző művészeti ágak egymással összefüggésben jelenjenek meg, egymás hatását erősítve. A kiállítás-hoz illeszkedett a koncert, a színek és hangulatok az ételekben is kifejeződtek. Arielle ugyanis az ételkészítést is művészetnek tekintti, melyben szívesen kiéli alkotókedvét. Makrobiotikus alapú ételkülönlegességek esztétikus elrendezésben – ez az, amit a család „Arielle-iánus konyhának” nevez. A szalon közönségét mindig megvendégelte az alkalomra összeállított specialitásaival. A képzőművészeti, zenei és gasztronómiai élmény együttes megjelenése és egymásra hatása: kezdetektől ez jelentette a szalon filozófiáját. Ahogy a szórólapok hirdetik: „Ez a látható, hallható, tapintható, ízlelhető művészet. Egy egészséges életmód értékes szellemi és testi táplálékokkal.” Ahogy az emberek, úgy a külön-

böző művészeti ágak között is párbeszéd jön létre, az egyik által felkeltett élmény segíti a másik befogadását.

Arielle az első rendezvény előtt egyszerűen csak szólt mindenkinek, akit ismert. Szóbeszédben terjedt az összejövetel híre. Jöttek barátok, ismerősök és idegenek. Mindenki számára nyitott volt a szalon, bárkit szívesen látott a háziasszony. Az emberek pedig jöttek, mert kíváncsiak voltak, mit is akar ez a belga lány.

– Az volt a célom, hogy a művészettel való találkozás feloldja az embereket, művészeti élménnyel gazdagodjanak és közben jól érezzék magukat, ismerkedjenek, beszélgessenek egymással. Kezdetben én is ugyanúgy voltam jelen, mint bárki a közönségből. A háttérben maradtam, figyeltem, hogy jó legyen a hangulat. Egy idő után megváltozott a szerepem, mivel az emberek meg akartak ismerni. „Te is művész vagy, miért nem játszol?” – kérdezték. Egy ismerősöm megkért, szerezzek zenét egy színdarabhoz. Azután megzenésítettem a francia nyelvű verseit, amit bemutattam a szalon közönségének. Egyébként pedig leginkább improvizációkat adtam elő. *Marosfalvi Imre* hegedűművész hallott erről, megkeresett, volna-e kedvem ahhoz, hogy együtt zenéljünk. Őt is az improvizáció érdekelte. Ezután rendszeresen léptünk fel együtt. A szalon előadásain szokássá vált, hogy a kiállított képek, szobrok közül a közönségből valaki választhatott és mi annak a hangulatát, mondanivalóját a zene nyelvén is megfogalmazzuk egy-egy rögtönzésben. De nem csak műalkotást, hanem bármilyen témát lehetett kérni tőlünk.

Arielle nevetve meséli, hogy egyik alkalommal művészbártaik meg akarták tréfálni őket. Olyan zeneművet kértek, amelynek címe: „Budapest kukái”. A két zenész komolyan vette a kérést, rövid gondolkodás után előadták a zeneszámot, melyben kukák fedele csapódott, macskák nyávogtak. Hatalmas siker volt, barátaik közül máig sokan emlegetik.

– Eleinte úgy terveztem, három hónapig csinálom. Ennyit adtam magamnak és a szalonnak. Azt gondoltam, jó játék lesz. De a három hónap alatt kialakult egy viszonylag állandó, 50-60 fős társaság, akik mindig hoztak magukkal ugyanennyi alkalmi vendéget. Működött a dolog, és mindenki azt mondta: folytatni kell.

Kéthetente vasárnap voltak az összejöveledek, a kiállításokat egy hónapig lehetett megnézni. Hogy mikor? Hát bármikor. Hétköznap is bárki becsöngethetett. Az sem volt akadály, ha a háziasszony éppen nem volt otthon: a szomszéd beengedte a látogatókat. A szalon fénykorában állítólag nyolc-tíz kulcs keringett a városban Arielle lakásához, aki mindig hagyott az asztalon teát, süteményt a vendégeknek. Jó érzéssel gondolt vissza arra, hogy soha semmi nem tűnt el a lakásból.

Kiállítás, koncert, száz-százhusz ember megvendégelése... Mindezt Arielle a tanítással keresett pénzből finanszírozta. Később sem volt belépőjegy, egy perselybe dobta be mindenki azt az összeget, amivel hozzájárult a szalon fenntartásához, de voltak, akik a szervezésben és a vendéglátásban segítettek.

A szalon életének, Arielle szervezőmunkájának kimagasló eseménye volt „A Kortárs Művészetért” nemzetközi vándorkiállítás.

– Miután Magyarországra érkeztem, kapcsolatba kerültem a Belga Nagykövetséggel. Láttam, hogy nem nagyon pezseg az élet a magyar-belga kulturális kapcsolatok terén. Felajánlottam, hogy szerveznék valamit, mivel mindkét országban sok művészt ismerek – meséli. – Elkészítettem a vándorkiállítás tervezetét, majd megszereztem hozzá a belga, francia és magyar kulturális minisztériumok támogatását.

A vándorkiállítás majdnem két év szervezőmunka eredményeképpen Magyarországon mutatkozott be először 1995. szeptember 8–24 között, három budapesti galériában és a SAB Art Szalonban, vagyis Arielle lakásán. A három országból tíz képzőművész, festők szobrászok és egy textilművész mutatta be alkotásait. A kiállítást két koncert egészítette ki a Múcsarnokban. *Pompe Urska* szlovén zeneszerző műveit játszották a három országból érkezett zenészek, énekesek. Az egyik zeneszámmal az Operaház két táncosa, *Venekei Marianna* és *Egerházi Attila* erre az alkalomra készített saját koreográfiájukat adták elő. Ilyetű forrásként *Márkus Péter* szobrait használták, így lett táncdarabjuk *Pygmalion*-történet.

– A kortárs, absztrakt művészet a közönség számára gyakran nehezen „fogasztható”. De ha együtt jelennek meg a dalok, zeneszámok, versek, festmények, grafikák, szobrok és textilek, felerősítik egymás hatását, az egyik segítségével könnyebb megérteni a másikat. Olyan ez, mint ahogy a kamarazenében egymással beszélgetnek a hangszerek. Ezért is választottuk a vándorkiállítás mottójául: „Egyik művészeti ág a másikért.”

– A szervezés egyik szakaszában veszélybe került az eredeti terv. A probléma az volt, hogy csak a kiállítás szállításához kaptam állami támogatást, arra már nem volt pénz, hogy a koncertet és az előadást kivihessük Franciaországba és Belgiumba. Úgy éreztem, az üzenet lényege veszik el így – meséli Arielle. – Azt mondtam, csináljuk meg egyelőre Magyarországon az eredeti elképzelés szerint a teljes programot, azután majd meglátjuk. Bízattam a másik két helyszín programszervezőit, próbáljanak kitalálni valamit az ottani művészekkel egy, a budapestihez hasonló előadás létrehozásáért. De elhatároztam: a magyar koncertről és előadásról készítünk egy video-felvételt, amit elküldünk a kiállítással. Olyan felvételt akartam, amely meg tudja mutatni a különböző művészeti ágak közötti élő kapcsolatot. A filmesek azonban, akikkel beszéltem, nagyon sok pénzt kértek és kész forgatókönyv alapján akartak forgatni. Én pedig olyan alkotótársat kerestem, aki képes saját ötleteit, látásmódját, személyiségét hozzáadni ehhez a témához.

Arielle ekkor ismerte meg Gregort, aki egy szobrászbarátjának segített berendezni a kiállítását a szalonban. Neki tetszett a feladat.

– Végül teljes egészében én készítettem a videofilmet. Én voltam a rendező, az operatőr, a szerkesztő – veszi át a szót Gregor, akinek nem ez volt az első találkozása a filmmel. – Nekem „belső” filmes múltam van. Apám, Szabó István filmesztéta, aki filmklubokat, művészeti kollégiumot vezetett Pápán, ahol felnőttem.¹ Tizenhárom éves koromtól jártam ezekre az előadásokra. Valamikor filmrendező akartam lenni, rengeteg filmes szakkönyvet olvastam és gyerekkorom óta játszom látványokkal, térélményekkel. Három évig dolgoztam a televízióban, ott is ragadt rám valami.

A film elkészült, a vándorkiállítás pedig nem csak Budapesten, de a francia és belga közönség előtt is sikert aratott. A SAB Art Szalon pedig újabb programokkal bővült. Továbbra is havonta változó kiállítást láthattak és kéthetente koncertet hallgathattak az érdeklődők. Ezen kívül Arielle szolfézs oktatást, zongora és egyéb hangszeres képzést indított, zenei, művészeti nyári táborokat szervezett gyerekeknek és felnőtteknek. Zenepedagógiai ötleteit olyan tanfolyamokban valósította meg, mint „francia és magyar nyelvtanítás a zenén keresztül”. Kialakított egy módszert a testi és szellemi fogyatékosok zeneterápiás

fejlesztésére. A szalon eseményeit pedig már nem csak színes fotók, hanem videófelvevételek sorozata is dokumentálta, Gregor jóvoltából, aki Arielle társa lett a művészetben és az életben egyaránt.

– Mikor elhatároztuk, hogy összeházasodunk, nekem tudomásul kellettennem, hogy „feleségül veszek” egy működő közművelődési intézményt is – emlékszik Gregor. – Ez nem esett nehezemre, mert mindig úgy éreztem: valamilyen módon minden emberrel összetartozom, senki és semmi nem idegen számomra. Vállaltam, ami ezzel a szalonnal együtt járt.

A hátsó kisterem lett a szobrásműhely, a kiállításokat ezentúl a koncertteremben rendezték. Működésében pedig újdonságot hozott egy különleges rendezvény. Arielle egyik ismerőse Szíriában volt ásatáson. Mikor hazajött, felvetette: a gyűjtött anyagot érdekes lenne kiállítani a szalonban. Ekkor jött az ötlet, hogy a kiállítás kapcsán Szíria kultúráját kellene megmutatni. Arielle felvette a kapcsolatot a szír követséggel, akik támogatták a rendezvényt. További kiállítási anyagot, előadót biztosítottak. Egy étterem segítségével szír ételeket szolgáltak fel a vendégeknek. Sokan családdal együtt eljöttek a követségről. A magyar közönség számára igazi kuriózum volt a szír kultúrával való találkozás.

Az ismerősök közül többen felvetették: ha szír est már volt, akkor kellene rendezni egy izraeli kultúrát bemutató rendezvényt is.

– Miért ne? gondoltuk. 1996. novemberében egy fantasztikus programot szerveztünk az izraeli nagykövetség és a magyar-izraeli baráti társaság segítségével, „Művészi intuíciók Izraelről” címmel. A kivételesen másfél hónapig nyitva tartó fotókiállítás díszletei között fellépett *Jotam Kohen* énekes, főrabbi tartott előadásokat. Az ételeket kóser éttermek biztosították. A házaspár a szervezőmunkáért, a rendezvény megvalósításáért a „Jeruzsálem 3000” oklevelet kapta Ehud Omertől, Jeruzsálem polgármesterétől.

Ezt követte még hasonlóan szervezett svéd és német program. Az előkészületekbe mindig bevonták az érintett nagykövetséget és a magyar baráti társaságot. A szalonra közben felfigyelt a média, újságcikkek, tévé- és rádióriportok készültek. Támogatók is egyre többen jelentkeztek, de a betéti társaság nem alkalmas arra, hogy adományokat fogadjon. A szalon működtetésére, kulturális programok szervezésére az alapítványi forma a legmegfelelőbb. Ezért 1997. tavaszán Arielle és Gregor létrehozta a „Művészet az Életért, Élet a Művészetért” Alapítványt.

Közben a Bartók Béla úti lakás kereteit kezdték kinőni. Főleg a szobrásműhely számára volt alkalmatlan a hely a koncert- és kiállítóterem szomszédságában. A házaspár döntés előtt állt: elhatározták, hogy eladják a Bartók Béla úti lakást, befejezik Gregor megkezdett építkezését Herceghalomban, és az új házban folytatják a szalont. A rendezvények sora még ekkor sem szakadt meg. 1997. novemberében az V. kerületi Nádor Galériában hat napos jótékonyági összejövetelt szerveztek, minden este más műsossal. A helyszín nem véletlen, a galéria a Belvárosi Művészek Társaságáé, amelynek Gregor egyik alapító tagja. A koncertek mellett diavetítéssel egybekötött előadásokat hallhatott a közönség. Újságokban hirdették meg a rendezvényt, a nézőtér minden este megtelt a környékbeliekkel és ismerősökkel.

Azóta megépült a herceghalmi ház². Nincs benné akkora tér, mint a régi lakásban, de kisebb összejövetelek lebonyolítá-

¹ A pápai művészeti kollégiumról a Szín 3/6 számában jelent meg Máttyus Aliz cikke 25 éve volt az a legendás Művészeti Kollégium a Pápai Pedagógus Művészeti Házban címmel.

² A Művészetek az Életért, Élet a Művészetért Alapítvány címe: 2053. Herceghalom, Thallóczy u. 3.; Mobil: 06-30-9194003; tel./fax: 06-23-319098

sára alkalmas. A házaspár tudja: Herceghalom messze van Budapesttől ahhoz, hogy egyszerre sok embert sikerüljön odacsábítani. A szalon azonban hiányzik nekik, de főleg mindazoknak, akik az évek során az állandó közönség tagjai lettek.

– Ha valamiről bebizonyosodik, hogy jó volt, hogy a megszűnése nagyon nagy hiányt hagy maga után, akkor meg kell találni a módot a folytatásra – vélekedik Gregor.

A fiatal házaspár most azon dolgozik, hogy a főváros szívében, az V. kerületben létrehozzon egy „minta szalont”. Ez kiinduló pontja lehet egy szélesebb körű mozgalomnak, mely terveikben a „Polgári Művészeti Szalonok Szövetsége” címet kapta. Ehhez egy nagy, berendezett lakásra lenne szükség, amelyben otthonos hangulatot lehet kialakítani, hiszen ez volt a legfontosabb varázsa a Bartók Béla úti SAB Art Szalonnak. Az anyagi feltételek megteremtésére már kaptak ígéretet az V. kerületi önkormányzattól, ahol őszől Gregor is tagja a képviselőtestületnek. Állami, önkormányzati támogatásból és szponzori pénzekből működtetnék az intézményt. Itt lehetne folytatni, ami abbamaradt, de a korábbinál több funkcióval. Az új szalon legfontosabb szerepe az lenne, hogy mindazok, akik akár Budapesten, akár vidéken hasonló rendezvényeket szeretnének létrehozni – a saját lakásukban, vagy egy művelődési házban –

működés közben láthassák a szalont, ellessék a műhelytitkokat, ötleteket merítsenek.

– Szeretném, ha mások is megpróbálkoznának ezzel – mondja Arielle. – Szerintem vannak olyan emberek, akik örülnének, ha néha-néha ilyen összejövetelre invitálhatnák ismerőseiket a lakásukba. Biztos, hogy sokan vannak, akik kedvet éreznek ilyesmihez és személyiségük erejével képesek megmozgatni a környezetüket. Nekik szeretnék segíteni, továbbadni az évek alatt kialakult tapasztalatokat. Terveink szerint a minta szalonban rendezett programokat, előadásokat elvinnék az ország bármely részébe, ahová meghívják bennünket. Az V. kerületi szalonban pedig folyamatosan zajlik majd az élet, előadások, viták, beszélgetések művészekkel, alkotókkal, kiállítások, kamarazenei koncertek, tánc- és irodalmi estek várják majd a közönséget.

Törzsvendégek, éves bérlettel, neves művészek és közéleti személyiségek támogatása, közreműködése, jól képzett munkatársak, hatékony szervezőgárda, országos turnék, mecénások – ezek pedig már a jól működő belvárosi központról szóló tervek. Mindennek háttérében pedig a házaspár hite áll, mely szerint a művészet képes létrehozni emberi kapcsolatokat, közösségeket, megváltoztatni az életet és lakhatóbbá tenni a világot, amiben élünk.

